

Cristina Andrei

Matriarhat

NEMIRA

Elogiul neputinței

Trenul ne duce la nuntă. La o nuntă. Unde suntem tocmiți. Nu-i cunosc pe miri, nu știu pe nimeni și cred că nunțile sunt cele mai tâmpite întâmplări. Doi oarecare cheamă la benchetuală, după ceremoniile de la primărie și de la biserică, alți oarecare, dintre care unii până atunci nu s-au văzut și nici că se vor mai vedea vreodată. Vin să mănânce, să bea și să plătească pentru că or să se plictisească, or să-și arunce vorbe de ocară, ba or să-și tragă și niște pumni în cap după o vreme doi oameni care cred acum că nu pot trăi unul fără altul. Că trebuie neapărat să fie împreună. Să scrie o poveste. O istorie. Istorii mici, spânzurate în prăpăstia adâncă a istoriei mari. Subiectivisme pitice într-un hău de subiectivism uriaș.

Sunt pline rafturile librăriilor cu memorii. Sunt la mare modă jurnalele. Unora le place să trăncănească, să dea sfaturi, să dea pilde, să se dea de exemplu, să tragă concluzii. Altora, să spioneze, să tragă cu ochiul în viețile celorlalți. Și eu sunt la fel.

Citesc pe nerăsuflăte orice carte de felul ăsta. Nu aleg. Scrise de politicieni, pictori, ingineri, actori, de bolnavi. Chiar și de scriitori. De oricine. Nu dau doi bani pe ceea ce simt ei, pe ce gândesc, pe ideile lor mărețe izvorâte din procese de gândire complicate, în care amestecă tot ce-au citit și-au învățat ei. Pe mine mă interesează doar pasajele în care povestesc despre datorii, despre cum îi doare burta, cum și ce mănâncă, ce-i enervează, cu cine s-au întâlnit, ce și-au cumpărat, din ce bani, cu cine s-au certat și, dacă am noroc, cu cine și-au tras-o. Așa m-am convins că meschinăria, mărunțișurile, mizeria sunt în fibra tuturor, iar minciuna, diversiunea, ipocrizia sunt instrumente de care se folosesc, fără deosebire de statut social, de nivel de cultură, de poziție, toți oamenii. Mi-aș scrie și eu amintirile, și s-ar găsi măcar unul la fel ca mine să mă citească, dar, la dracu', pentru că sunt un laș nenorocit, n-am trăit nimic. Nimic să intereseze pe cineva. Nimic important. Nici măcar pentru mine. N-am făcut nicio ispravă. Am trăit lângă o femeie pe care am iubit-o puțin, din milă, și pe care am urât-o mult. Care, chiar și așa, a fost și este mai mult decât mine. Pentru că era din alt fel de plămadă. Și, o vreme, a părut să dospească.

Până la urmă, cred că, totuși, scrisul pare, dar nu e o treabă ușoară. E enervantă și punctuația. În afară de punct și de linie de dialog, de semnele întrebării și ale exclamării, habar n-am ce să pun. Am citit în ultima vreme tot felul de cărți în care autorii scriu pagini întregi fără niciun semn. Fraze lungi, pe pagini întregi. Dar ei cunosc bine meșteșugul și sucesc și-nvârtesc vorbele până se potrivesc și spun povestea toată pe-nțeleș. Dacă s-ar putea și-aș face lumea să priceapă ce am eu de zis, aș vrea să scriu

fără virgule pentru că virgula e o pauză iar eu n-am avut de multă vreme nicio pauză fir-ar ea a dracului de viață în care fără să fac nimic am tras mai rău ca un miner în șuturi legate unul după altul ca să câștige ea mai mult iar eu am câștigat numai oboseală și tristețe deși nimeni nu crede asta toată lumea crede că bine mi-a mai fost că n-am făcut nimic decât să mă bucur de puțină ei glorie și de banii ei când eu n-am văzut un șfanț și numai cu țipete cu urlate și cu văicăreli m-am ales *auăleu nu mai pot n-am timp nici să mă piș ce mă fac dacă mă lasă vocea tu-ți dai seama cretinule că dacă mă lasă corzile astea două murim de foame da' ție nu-ți pasă al dracului de fomist ce m-oi fi încurcat eu cu tine oarbă să fi fost ar fi trebuit să văd că ești un dobitoc impresaru' lu' pește că mai bine rămâneam la țară cu lăutarii mei și acum eram plină de bani nu trebuia să-i dau la toți nemâncații mari profesori ce să zic să mă învețe notele care la țară nici n-aveam nevoie de ele.* Dar eu n-am meșteșug. La mine nu merge fără virgule decât în propoziții scurte, dar asta a mea, nevasta, zic, are propoziții și viață lungă. O mai țin corzile alea două pe care le tot numără, deși are coșmaruri. Unele sunt cu Callas de care a auzit și a căutat-o pe internet și pe urmă i-a vorbit despre ea ăla care a învățat-o să cânte întâi fără note și pe urmă cu note, că nu e proastă, chiar dacă n-a avut bacalaureat și numai șase clase. Era frumoasă și deșteaptă și a învățat repede și ușor și le-a bătut la cur pe-alea cu conservator, da' i-a fost frică să plece în lume fără mine, că eu am salvat-o când a fost de salvat și acum mă urăște și-i e frică să nu rămână ca Maria Callas, care nu mai avea decât tehnică și pe urmă a murit singură la Paris, da' ea dacă i se întâmplă moare singură fără voce și fără tehnică în garsoniera ei de la nouă de pe

colț, dacă are noroc în somnul în care n-o visează pe Callas, ci pe copilul ăla mort la nuntă.

Dar e mai bine cu virgule. Cu pauze. De respirație. Să nu te îneci în timpul unui alto.

Mă uit la ea. Trenul taie în două amiaza așternută pe un câmp lăsat pârloagă, la care se uită ea absentă, frecând în mâinile adunate o sticlă cu apă și asta mie-mi amintește murdar de nopțile în care îmi era recunoscătoare și mă răsfăța, nopți care nu se vor mai întoarce niciodată. Fălcile îi tremură în ritmul legănat al vagoanelor trecând. Trec, trec, trec trase de locomotiva care străpunge aerul murdar și în care lasă brazde nevăzute.

Mie îmi plac oamenii cu biografii scurte. Care au trăit puțin și au făcut puține, ori au trăit mult, da' nu s-au omorât cu firea. Uite, Stalin și Einstein au fost cam contemporani. M-am uitat pe Wikipedia și acolo-s consemnați aceiași ani pentru naștere și pentru moarte. N-am mai verificat alte surse, că mi-a plăcut sincronizarea asta. Ei, ăștia doi au făcut fiecare câte o chestie. Una. Atât. Cu asta au intrat în dicționare. Unul a fost criminal. Ălălalt, dacă stau și mă gândesc bine, cu teoria relativității pe care a descoperit-o, extrapolată și utilizată creativ, ar fi putut să-i găsească toate scuzele din lume celuilalt, rusului. Georgianului, mă rog. Să fim corecți! *Totul e relativ*. N-a zis el așa? S-au avut, fără să știe, ca frații. Unul a făcut căcaturi, ălălalt pregătea terenul să-i ștergă agravantele printr-un transfer elegant din fizică în plan moral. Mie ar putea ea să-mi ștergă agravantele. Eu n-am făcut cu viața mea nimic. Și chestia asta, zice la biserică, e un păcat. Am irosit talantul. Dar am făcut o ispravă cu viața ei. Sau, cel puțin, așa cred eu. Așa credea și ea. Mă rog,

acum nu mai e de aceeași părere. Se uită pe geam și blestemă clipa în care m-a cunoscut. Sunt sigur de asta.

O să vă faceți singuri o părere. Nu vreau să v-o impun pe a mea. Cum se face acum. Tu vezi o treabă și-ți faci o părere. Și vin unii și zic, *nu-i așa cum crezi tu, e altfel. E cum îți spun eu. Cum, domne, zici tu, uite e așa și-așa. Nu, domne, zice, nu pricepi. Fii atent!* Și dă-i cu lămuriri că aia ce vezi tu cu ochii tăi nu e adevărat. Cum zicea mama. *Prostule, dacă te prinde nevastă-ta, că s-o găsi vreo tâmpită să te ia, și te vede cu ochii ei peste altă tâmpită în pat, tu să nu recunoști și să-i spui, iubito, ce vezi nu e adevărat.* Și, pe onoarea mea, dacă nu ține. Ține. Eu i-am spus nevastă-mii că nu i s-a întâmplat ce i s-a întâmplat și ea m-a crezut. Numai că uneori visează. Eu am grijă să-i spun într-una că sunt numai vise, că nu sunt ce dezgroapă ea din subconștient și nu prevestesc nimic. Uite, așa îmi vine în minte alt abonat la dicționare. Freud. Froid. A trăit mult. Optzeci. Dar nu mă deranjează. Are chestia cu visele. Din care derivă aia cu complexul lui Oedip. Pe mine nu mă afectează, pentru că, una la mână, eu am noroc să uit ce visez, așa că n-am ce desluși și, doi la mână, eu nu mi-am iubit, eu mi-am urât mama. Cum am iubit-o și am urât-o pe nevastă-mea, care n-a fost, dar acum e ca mama. Numa' că fără reguli. Aia, a dracului, țeapănă și rece era. Ai fi zis că e moartă, dacă n-ar fi fost vie. Glume proaste! Ca o gardiancă era. Ziceai că s-a calificat la Pitești, la Gherla ori la Aiud. Bătăi, urlete, pedepse pentru orice, *trebuie să iasă din tine bărbat adevărat, nu un molău ca taică-tu, dacă Dumnezeu voia să te speli cu apă caldă, făcea aici o mofetă, dacă voia să mănânci ca un bivol, te făcea bivol și te ținea pe pășune, dacă voia să dormi până la amiază, te făcea orfan.* Ea

m-a făcut un laș, pentru că a vrut să mă facă erou. De fapt, n-o urăsc numai pe ea, urăsc toate femeile. Pentru că puteam să fiu multe, chiar cercetător am crezut cândva, dar nu sunt decât *bărbat-miu*. Așa spunea nevasta mea despre mine când, după ce primea complimente, laude, urări de bine, de carieră și de viață lungă, se întorcea să-și ia haina de pe cuierul ambulant care eram. Care sunt. Pentru ea nu mai am nume. Nu am identitate. Meseria am dat-o dracului, trecutul nu face doi bani și, normal, nici viitorul. Rudele mele puține vorbesc despre mine la fel de concis. Nu sunt neamul lor. Sunt *bărba-su*. Nici oamenii din sat, oamenii care au fost la nunta aia de demult, nu mai țin minte cine sunt.

Așa crește ura în om. Mare, grasă și frumoasă. Până când devine singura care îl umple, îl satură, îl ține în viață. Ura mea pentru ea seamănă bine cu iubirea. Așa am învățat de la mama. Eu sunt tot ce a făcut mama. Sunt opera ei. Nevasta mea e tot ce am făcut eu. Este opera mea. E *eu*.

La nuntă am văzut-o prima oară. Avea șaptespe ani, era frumoasă de pica și cânta cu niște lăutari din satul vecin. Ca o privighetoare. Atâta știa să facă, să cânte. Venisem cu un coleg la bunica lui, înainte de examenul de licență. A zis că e liniște la mamai-sa, că-s camere mari, răcoroase, văruițe proaspăt și că miroase frumos. Că avem cărți, cursuri, tot ce ne trebuie, mâncare bună și pace în grădină. O gură de aer. Să scap de scorpia bătrână. Aveam să devenim ingineri sau cercetători, nu eram hotărâți. Eu, cel puțin, împins de la spate de maică-mea publicasem câteva articole și studii, destul de mediocre, dar cine mai stătea să le evalueze în minunata lume nouă pe care o clădeam?

Apăruseră chiar și în niște reviste frecventate de universitari, iar unul se nimerise să fie inclus într-un program academic de schimb de experiență și fusese tradus la reciprocitate într-o gazetă poloneză de profil, *Wszelchświat nauk*¹. Viitorul suna bine, mai aveam doar licența și, cu puțin noroc, plus carnetul de partid și câteva recomandări potrivite, doctoratul. În caz că nu, lucrasem în mare secret la o invenție pe care o socoteam dărmătoare. O invenție care ar fi putut să-mi aducă titlul râvnit, bașca poziție, notorietate și bani. Dar și revanșa față de maică-mea căreia puteam să-i dau, în sfârșit, cu tifla. Dar până acolo mai era. În seara aia, mamai-sa lu' colegu' se pregătea să meargă la nuntă. Avea obligație. Era pe caiet, că și socrii mari fuseseră la nunți pe la neamurile ei, fără să mai pună la socoteală că era și vară de-al doilea cu mama mirelui. Asta era una. Dar era și rost de distracție, că toată lumea știa ce poamă era mireasa și era păcat să nu fii de față la întâmplările pe care avea să le comenteze toată valea, vreme lungă de-atunci încolo. Noi, ca doi studenți sânguincioși, învățaserăm toată ziua și femeia ne-a zis să mergem cu ea, că tot dădea banii de dar și era păcat să nu gustăm ca toată lumea o țuică și să nu mâncăm o friptură. Că tăiasse tatăl miresii toate găinile din curte și știa tot satul că ale lui erau cele mai grase și mai fragede, că erau crescute de capul lor prin bălăriile și iarba mare de dincolo de șina de tren.

Râzând, ne-am tras pe noi repede niște pulovere subțiri, blugii cumpărați cu mare greutate de la cineva care primea *pachet*, pantofi sport și am escortat-o pe mama Ianca la biserică. Ne cam plictiseam, dar mamaie ne-a zis să avem răbdare, că o să merite,

¹ Pl. Universul științelor

păcat că nu eram scriitori, ce mai roman ar fi ieșit. Petrecerea a început târziu, că popa avusese în toată amiaza numa' înmormântări. Una după alta muriseră babe și moși, lăsând locuri libere în strane la biserică, să aibă de ce se încăiera credincioasele și împlinind visurile nerăbdătoare ale urmașilor, de a intra deplin și drept în stăpânirea gospodăriilor îndelung pândite. După atâta *veșnică pomenire*, părintele mersese acasă rupt de oboseală și sătul de colivă, ca să fure un pui de somn, cât îi călca doamna preoteasă altă cămașă și-i pregătea o limonadă cu mentă. Pe urmă, împrăpat, dar în gură tot cu gust de grâu fiert îndulcit, se întorsese la altar să unească doi robi ai lui Dumnezeu pe care, în ciuda poruncii exprese din slujbă, ca niciun om să nu despartă ceea ce Făcătorul lumii binecuvântase ca să trăiască laolaltă, lumea și întâmplările ce stăteau să aibă loc aveau să-i separe mai curând decât s-ar fi așteptat chiar și aceia care cunoșteau bine apucăturile miresei. După cununie, ne-am dus cu alaiul însoțit de un acordeonist care se cherkelise, tot așteptând să se termine înmormântările și cununia, către calea ferată, dincolo de care, pe un petic de pământ cam în pustiu, aproape de liziera unei păduri sărace, socrul mic ridicase două camere cu o bucătărie, în mijlocul unei curți nici prea mari, nici prea mici, mai mult îngustă, ca zestre pentru zănată de fie-sa și răsplată pentru amărâtul care se legase la cap cu ea. Că nu era puțin lucru să măriți o femeie cu un copil din flori, beteag, de care nu știai atunci când îl puneai în pat seara dacă avea să se mai trezească a doua zi. Micuț și palid, cu ochii duși în fundul capului, înecați în vinețiul unor cearcăne mari, cu urechile clăpăuge ieșind dintre firele rare de păr cânepiu, cu mâini subțiri și fără să fi putut merge sau vorbi